

יוחזר גור לאל

„יוחזר חומייני לתחיה“ — זועקת הסיטמה האחרונה מקירות תל-אביב. לא הייתי מאמין למראה אוניו (וקרוב לוודאי שגם נוקע את קרסול הרגל השמאלית היחידה שלי), אם לא היו מספרים לי בעדינות, בשלבים. אבל אין כמו גראפיטי לניקוב חורים בתוכי האטימות הציבורית. או מצירי שיסחררו ו/או יחזירו את מי שלא יהיה ו/או יבצעו בו כל מעשה מגונה אחר. אפשר להחזיר את גנדי למולדת, לגייר (כהלכה) את שיח' עובדי, לקבור את מגי תאצ'ר במאוולניץ, להלאים את בנק הפועלים, להחזיר את דויד כרנגורין לעבודה, להצהיב את השוק הסגול, להלכין את גלסון מאגנלה, להחזיר את ג'ינגיס לחאן, ועוד מיברשת הצבע נטויה.

רק חייפץ שותקת. הפסקה ללא עיר. וכשאני מסתובב לי ברחובות הערב השוממים של גור (נישט) אל סיטי, כירת הצפון, היהודים והעב"מים, שנראית כאמת כמו עייית פיתוח מיקרית על המאדים, מצטיירת באונוני רוחי כתובת קעקע אחת ויחידה שקירות השטעטל משועים לה: „יוחזר גור לאל“.

למי שאזונו צרה בחופש הגראפיטי (יש כמה כאלה) ובחופש הביטוי בכלל (ויש הרבה יותר כאלה), מומלצים בזה איראלו פסקים של איבי הופמן וצ"ל, אחד הילדים היותר רעים של אמריקה בשנות ה-60, מתוך: „Revolution for the Hell of It“, ספר שהותר לפירסום רק לאחר מאבק מיספטי, כמובן:

מראיין: מהו חופש הדיבור כשבילד?

איבי הופמן: אני מאמין בחופש דיבור מוחלט.

מראיין: אבל ודאי שאינך מאמין בזכות לצעוק „אש“ כאלום תיאטרון מלא מפה לפה?

איבי הופמן: אש!!!

המיחסות לגירון קיסר, מן האכזריים שב-קיסרים — כי אם בתערוכת חורשות של עצים מלבליים ולמולם אודי גועים עשנים של עצים שהיו למאכולת אש.

שערו בנפשכם כיצד היינו מגיבים אילו קראנו שהשחורים בדרום-אפריקה, במילחמ'תם באפארטהייד, גורמים נזק לצמחייה בגי'חותיהם כנגד כוחות הדיכוי הלבנים — או שהפרטיזונים הלוחמים בנאצים הסכו נזקים „אקולוגיים“ במילחמתם בנאצים בימי מילח'תמ'העולם השנייה.

אין בכוננתי להשוות בין אלה לאלה, בין מה שהתרחש ומתרחש שם לבין המתרחש במקומותינו, כי אם להמחיש את הצביעות על-ידי ביאת דוגמות קיצוניות, אולי הקי'צוניות ביותר העולות כרגע ברעתי.

ועתה בחזרה למקומנו: כלום נפגעים הע'צים שלנו אך ורק משריפת יערות על רקע „לאומני“ — תופעה מגונה בהחלט, כשל-צמח. אני חוזר ואומר זאת: תופעה מגונה בהחלט כשלצמחה.

מה בדבר מטעי הוותים העתיקים — שג'לם אינו 20 או 30 שנה — כי אם 200 וגם 300 שנים, לפעמים? היש הברל בין עץ לעץ? והאם עקירת עצים, כזיתים עתיקים אלה וד'נים אחרים, בידיהם הנפשעות של אנשי „הס'י'ירת הירוקה“ טובה מעקירתם על רקע האינ'תיפארה?

ומה בדבר עצים הנעקרים רק כדי למנוע ממנושלים-מארמתם את טענת החוקה עליה? ומה בדבר עקירת עצים בירי אנשי צבא „כרי'למנוע מיסתור ומחבוא“ מזורקי אבנים ומ'טילי בבקבוקי-תבערה? ומה על העצים שנעק'רו סתם על-ידי מתנחלי יש"ע כפעולות-נזקם או כמעש'י „נראים לכס'“?

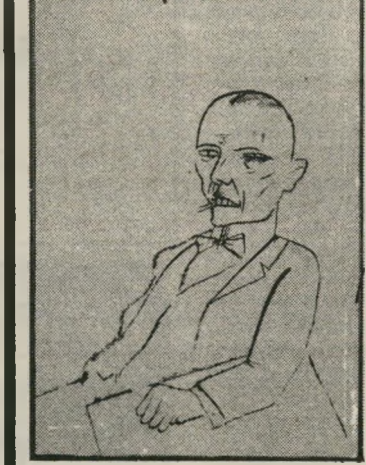
ועל הכל, שאלת השאלות: מתי מותר האדם מן העץ ומתי מותר העץ מן האדם? האם יש גם עצים „יהודיים“, כעצי הקרן הקיימת למשל, שערכם רב וניזקם מרובה מזה של עצים „ערביים“.

ולהפרדות ולהבחנות כאלה נותנת את ידה אגודת הציירים והפסלים של תל-אביב. מה פלא שהמוציגים שאנו רואים בתערוכה זו מעוררים את הרושם שהם מעוררים. מכאן, קמצוץ של אימפרסיוניזם שעל גבול הקיטש ומכאן — מחאה דקוראטיבית, סאלונית. מש'הו בנוסח „מנע אש — עשן כנסת שש“. מחאת הקרן הקיימת לישראל החוקקה כנראה שוב לכמות של עצים „יהודיים“.

ספרים

רוברט מוזיל: העכבר

רוברט מוזיל עיבון של אדם חי

הסיפור הקטנטן הזה, שבצעם אינו אלא פואנטה, חידוד קטן אחר, ולא סיפור, קרה במלחמת העולם. על אחד מהרי האלפים הלאריניים, פודרה ודלה, אלף מטר ויותר מעל האזור המישבי, ואופקית מרוחק ממנו הרבה יותר: במקום שהוא העממי מישורו כי מי השלום ספסל.

הספסל הזה עמד שלם גם בזמן המילח'ת. בתוך שקע רחב ובהיר. הכדורים חלפו מעליו ביעף. שקטים כספינות, כלהקות דגים. הם פגעו הרחק מאחוריו, במקום שלא היה איש ולא שום דבר, וזה חורשים עשו שמות, בעקשנות של ברזל, במדרון חף מפשע. איש לא ידע עוד מרוע, טעות שג'לה באמנות-המילחמה? גחמה של הורג'י המילחמה? את הספסל הזה איכרה המיל'תמה. והשמש שלחה לו מבוקר עד ערב את אורה ממרומים אינסופיים לארוח לו לחב'רה.

מי שישב על הספסל הזה ישב איתן. הפה לא נפער עוד. האיברים ישנו כל אחד לעצ'מו, כגברים שצנחו ארצה זה בצד זה, עיפיים עד מוות, ובו ברגע שכוו זה את זה. אפילו הנשימה היתה ורה; היתה לתהליך מתהלך-כי הטבע; לא, היא לא היתה לנשימת הטבע, אלא זאת: כששמת לב שאתה נושם — תנועת הרוח האחריה הזאת, הלא-מ'ר'נית — היתה הנשימה למעשה שהמפלטת הכחולה, האוויר, עושה באי-אונים של הא'דם, ברומה להריון.

העשב מסביב היה מאשתקד; חיזור כש'לג ומכוער; חסר-דם, כאילו גללו מעליו אבן גדולה. מקרוב ומרחוק היו שם גבנונים ושקעים בלי תכלית וכלי מיספר, בתה וכ'ררימירעה. מן האי-שקט הוואם הזה, מוכ'ברי הקרקע האלה שהתפוררו לקצף צהוב-ירוק הושלך המבט שוב ושוב מעלה, אל הצוק האדום, הגבוה, שחתם את הנוף לפ'נים, ואחר-כך שב וירד ממנו במרוצה, מת'נפץ למאה מבטים. צוק הסלע הזה לא היה מן הענקים, אבל מעליו לא היה עוד אלא האור הריק. הכל היה שומם ולא-אנושי להפליא, כבימי בראשית ממש.

עכבר קטן חפר לו ליד הספסל שמבקריו

גרשון קניספל מותר האדם מעץ השדה

סניף אגודת הציירים והפסלים בתל-אביב, כמוהו כאגודת הסופרים העברים, ניצב דומם זה כשנתיים נוכח החיזון הנורא והעקובי-מדם של האינטיפארד, נוכח ילדים, נשים וקנים הנורים ונהרגים בכדורי פלאסטיק ובאש חיה, נוכח מיקי השפלה והתעלות שכוצעו כירי אנשים שאיבדו כל צלם אדם, כחסותם של מפקדים שעודרו אותם למעשיהם הסאדיס'טיים. נוכח סגירת בתי-ספר ואוניברסיטות ומעצרה ההמוני של האינטליגנציה. נוכח מעשי פרובוקאציה והתגרות, כגון רכישת בתים ברובעים ערביים והתפרצות למיסגרים לתפילות אלימות.

היא, אגודת הציירים והפסלים בתל-אביב, לא הרימה קול מחאה — חרף תביעותיהם החוזרות ונשנות של מחותני ירושלים וחיפה. לבסוף לא יכול סניף ירושלים להבליג עוד ויצא במודעת-תמיכה בקריאת ועד היוצרים הישראלים והפולטינים לשים קץ למרחץ הרמים בשטחים הכבושים ולעלות על דרך המסואה-המתן לשלום.

גם איגודים אירגונים מיקצועיים שאינם ידועים כרגישותם החברתית רוקקא, התעוררו מתרדמת-החרוף הממושכת שלהם. לישכת עורכי-דין ואיגודי-המורים השמיעו מחאות שכמותן לא ידענו בעבר.

לבסוף נתעוררה גם אגודת הציירים התל-אביבית, הלא-יפהיה הנדרמת שלנו, משנת האירשים שלה. אך מה עודר אותה מתנומתה והביא אותה להציג, בביתה שלה, תערוכת מחאה תחת הכותרת „כי האדם עץ השדה“ שניטלה מן התנ"ך — אולי גם בעידודו של השיר המושמע תכופות ברדיו?

כי האדם עץ השדה“ מציגה מיקבץ של ציורים ורישומים. הרפרפת הנלווית לתערו'כה מצהירה על הכוונה להקדיש רבע מן ההכ'נסות שיתקבלו ממכירת תמונות למיפעל ייעור הארץ של הקרן הקיימת, וכן למילחמה נגד שריפת היערות אש. **למעלה ממוחצ'י תן נגרמו על-ידי מצייתים על רקע לאומ'ני.** עד כאן דיברי הרפרפת.

קהות-חושם ואטימות-לב הם המאפיינים כמדומה יותר מכל את הלך נפשם של האוכלוסיה הממוצעת בישראל. תמימים שבינו האמינו כי האפאטיה וההשלמה עם העוול לא יהרסו גם אל לב ליבה של האינטליגנציה היוצרת. תוחלתם נזכבה עדי-מהרה. גם ביש'ה ראל של ימינו קיימת אינטליגנציה, שלא זו בלבד שהיא משלימה עם הוועקה, אלא של'נוכה מרחיק-הממים שעלה ער כה בחי' 566 פלסטיניים (ומיין העולם הזה ליום 9.8.89), היא פוצחת — לא, לא בנגינת כינור, כזאת